

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ
СПРАВ**

**НАВЧАЛЬНО – НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА
СОЦІАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ**

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ ТА ПОЛІТИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ
УКРАЇНИ**

Галузь знань D «Бізнес, адміністрування та право»

Спеціальність D4 «Публічне управління та адміністрування»

Освітній рівень другий (магістерський)

Освітньо-професійна програма «Публічне управління та адміністрування»

Шифр за ОПП: ОК 9

Мова навчання: українська

Кропивницький 2025

Розробник:

КУЗЬМЕНКО Сергій,

професор кафедри економіки та публічного управління
ННІ права та соціального менеджменту ДонДУВС,
доктор наук з державного управління, професор

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри економіки та публічного управління ННІ права та соціального менеджменту ДонДУВС
Протокол № 2 від 01.09.2025 р.

Завідувач кафедри
економіки та публічного
управління

Олена БУЛГАКОВА

Робочу програму погоджено з гарантом ОПП «Публічне управління та адміністрування»

Гарант ОПП
«01» 09. 2025 р.

Олена БУЛГАКОВА

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача
2025/2026			

1. ВСТУП

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	заочна форма навчання
Мова навчання:	українська
Статус навчальної дисципліни:	обов'язкова
Кількість кредитів:	4
Загальна кількість годин:	120
Модулів:	1
Змістових модулів:	1
Рік підготовки:	1-й
Семестр:	2-й
Лекції:	6
Семінарські:	6
Практичні:	-
Самостійна робота:	108
Індивідуальні завдання (курсова робота):	не передбачено
Підсумковий семестровий контроль:	залік
Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:	1:9

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни:

Мета: формування у здобувачів магістерського рівня освіти наукового розуміння сутності, принципів, основних категорій, сучасних концепцій, теоретичних положень і практичних методів європейської інтеграції та політики національної безпеки України, визначення сутності, місця, ролі, основних інституційних механізмів та стратегічних підходів у забезпеченні євроінтеграційних процесів, формуванні системи міжнародної та європейської

безпеки, а також у реалізації політики національної безпеки в умовах глобальних викликів і трансформаційних процесів у світі.

Завдання дисципліни – формування у здобувачів магістерського рівня освіти сучасних теоретичних та практичних знань, умінь і навичок з аналізу глобальних процесів та проблем сучасності; визначення сутності, форм і механізмів європейської та євроатлантичної інтеграції України; дослідження інституційної системи Європейського Союзу та механізмів публічного управління в його межах; оцінки міжнародного публічного управління та адаптації досвіду країн – членів ЄС до української практики; розуміння політико-правових засад і етапів євроінтеграції України; аналізу трансформації систем забезпечення міжнародної та європейської безпеки, ролі ЄС і НАТО у формуванні стабільної системи міжнародних відносин; визначення інституційних основ політики національної безпеки, її суб'єктів та повноважень; дослідження стратегічного управління у сфері національної безпеки, його суб'єктів, об'єктів та методів; формування практичних умінь з прогнозування ризиків, вироблення стратегій запобігання кризам у сфері безпеки, а також забезпечення національних інтересів України у контексті європейської та євроатлантичної інтеграції.

1.3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

До вивчення навчальної дисципліни «Європейська інтеграція та політика національної безпеки України» необхідним раніше є опанування дисциплін «Іноземна мова в публічному управлінні», «Публічна політика», «Стратегічне управління в публічній сфері», «Публічна служба» (пререквізити).

На здобутих знаннях з дисципліни «Європейська інтеграція та політика національної безпеки України» у подальшому базується виконання кваліфікаційної роботи магістра тощо (постреквізити).

законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень									
Планувати і здійснювати наукові та прикладні дослідження у сфері публічного управління та адміністрування, включаючи аналіз проблематики, постановку цілей і завдань, вибір та використання теоретичних та емпіричних методів дослідження, аналіз його результатів, формулювання обґрунтованих висновків.									+

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Навантаження			
	заочна форма			
	усього	у тому числі		
		лекції	семінари	ср
1	2	3	4	5
МОДУЛЬ 1				
Тема 1. Глобальні процеси та проблеми сучасної політики інтеграції та національної безпеки	14	-	-	14
Тема 2. Концепція європейської та євроатлантичної інтеграції в державній політиці України	14	2	-	12
Тема 3 Інституційна система ЄС та механізми публічного управління Європейським Союзом	16	-	2	14
Тема 4. Міжнародне публічне управління та розвиток	16	-	-	16
Тема 5. Україна в контексті процесів європейської та євроатлантичної інтеграції	14	2	-	12
Тема 6. Трансформація систем забезпечення міжнародної та європейської безпеки.	16	-	2	14
Тема 7. Інституційні засади політики національної безпеки.	14	2	-	12
Тема 8. Основи стратегічного управління у сфері національної безпеки	16	-	2	14
Усього годин:	120	6	6	108

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.

Тема 1. ГЛОБАЛЬНІ ПРОЦЕСИ ТА ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПОЛІТИКИ ІНТЕГРАЦІЇ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.

Цілісність сучасного світу та його різноманіття. Школи глобалістики: Римського клубу; Інституту всесвітніх спостережень (США), універсального еволюціонізму, Д. Гвішиані та ін. Головна мета, об'єкт, предмет та категорії глобалістики: глобальний розвиток, глобальна система, глобальне суспільство, інтеграція, коеволюція, локалізація, інтернаціоналізація, регіоналізація, суверенітет, модернізація, традиціоналізм та ін..

Стійкість відкритої соціетальної системи в умовах глобалізації Прикладні аспекти глобалістики. Глобальні процеси природного характеру. Вплив глобалізації на культуру сучасного світу (глобальна, масова маргінальна, космополітична, транснаціональна. Залежність стану сфери національної безпеки від впливу викликів і ризиків різного рівня небезпеки. Засади та запровадження державної системи управління ризиками в процесах глобалізації та інтеграції. Чинники формування глобального «інформаційного суспільства».

Тема 2. КОНЦЕПЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В ДЕРЖАВНІЙ ПОЛІТИЦІ УКРАЇНИ

Інтеграційні процеси в Європі. Розвиток ідеї Єдиної Європи та місце в ній України. Сутність ЄС як інтеграційного об'єднання особливого типу. Субсидіарність, солідарність і комунітарне право як інструменти розвитку інтеграційних процесів, гармонізації управлінських систем країн ЄС. Становлення та особливості розвитку відносин України з ЄС. Стратегічне планування політики європейської інтеграції.

Тема 3. ІНСТИТУЦІЙНА СИСТЕМА ЄС ТА МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

Історія інституційного оформлення Європейського Союзу та створення публічної влади в наддержавному просторі.

Основи побудови та діяльності інститутів та органів ЄС. Органи управління ЄС та їх функції. Виконавча влада: Європейська Комісія (законотворча ініціатива, виконання бюджету, нагляд за виконанням європейських законів та бюджетів). Законодавча влада: Рада Європейського Союзу (законодавчі та бюджетні питання, контроль діяльності Європейської комісії). Судова влада: Суд ЄС (забезпечення одномандатності в інтерпретації законів).

Агенції ЄС. Європейський Омбудсмен. Консультативні органи ЄС.

Поняття та принципи європейського врядування. Децентралізація за допомогою європейських агентств. Багаторівненість врядування.

Тема 4. МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА РОЗВИТОК

Предмет і методологічна основа міжнародного публічного управління і адміністрування. Механізм та стиль міжнародного публічного управління. Міжнародний досвід публічного адміністрування в Україні. Проблеми адаптації державної служби України до стандартів ЄС в контексті євроінтеграції.

Особливості багаторівневого врядування. Принципи децентралізації в міжнародному публічному управлінні.

Тема 5. УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ПРОЦЕСІВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Політико-правове забезпечення євроінтеграції України. Основні етапи відносин Україна – ЄС. Основні інтеграційні вимоги щодо членства держав у ЄС. Правові наслідки укладення угоди про асоціацію з ЄС. Статус кандидата на вступ до ЄС: аналіз зобов'язань України. Дорожня карта адаптаційних реформ в системі публічного управління. Адаптація національної нормативно-правової бази до вимог ЄС. Досвід держав – членів ЄС в практиці українського державного управління.

Тема 6. ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

Основні поняття та принципи національної безпеки. Роль публічного управління в забезпеченні національної безпеки. Міжнародна система колективної безпеки та її складові. Регіональна система безпеки. Концепція спільної європейської безпеки. Концепція розумної безпеки. Спільна політика безпеки і оборони ЄС. Імплементация Глобальної стратегії ЄС країнами-членами. Загальні підходи ЄС до врегулювання конфліктів та управління ризиками. Формування системи попередження та управління конфліктами ЄС. Співпраця ЄС та НАТО.

Генезис та розвиток системи європейської безпеки. Європейська стратегія безпеки. Діяльність ОБСЄ. Співробітництво України та ЄС у сфері безпеки. Євроатлантичні інтеграційні процеси в умовах глобалізації. Організація Північноатлантичного Договору у системі колективної безпеки. Особливості трансформаційних процесів у Північноатлантичному Альянсі.

Трансатлантичне співробітництво, його роль у формуванні моделі розвитку стабільного світу.

Тема 7. ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Концептуальні підходи щодо забезпечення національної безпеки. Правові основи та принципи політики національної безпеки (політики НБ). Суб'єкти політики НБ, їх завдання та повноваження Чинники, які визначають особливості

політики НБ та її основні завдання. Воєнна політики, її мета та функції. Вплив інститутів громадянського суспільства на політику НБ. Завдання інститутів громадянського суспільства щодо контролю за політикою НБ. Міжнародний досвід щодо контролю за політикою НБ інститутами громадянського суспільства.

Система забезпечення національної безпеки України та її основні функції. Структура та завдання системи забезпечення національної безпеки. Потенціал держави щодо забезпечення національної безпеки та сумарна міць держави.

Концептуальні засади оцінки оборонної достатності держави. Структура системи управління національною безпекою. Суб'єкти державного управління у сфері безпеки.

Комплексна оцінка загроз національній безпеці та її використання у діяльності органів державного управління. Загальний підхід щодо визначення рівня загроз національній безпеці. Визначення порядку денного органів державної влади, адекватного загрозам національній безпеці.

Тема 8. ОСНОВИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Система забезпечення національної безпеки України та її основні функції. Структура та завдання системи забезпечення національної безпеки. Потенціал держави щодо забезпечення національної безпеки та сумарна міць держави.

Концептуальні засади оцінки оборонної достатності держави. Структура системи управління національною безпекою. Суб'єкти державного управління у сфері безпеки.

Комплексна оцінка загроз національній безпеці та її використання у діяльності органів державного управління. Загальний підхід щодо визначення рівня загроз національній безпеці. Визначення порядку денного органів державної влади, адекватного загрозам національній безпеці.

Цілі, завдання та критерії стратегічного управління у сфері національної безпеки (стратегічного управління НБ). Суб'єкти стратегічного управління НБ. Об'єкти стратегічного управління НБ. Політичне, адміністративне та військове стратегічне управління НБ. Ситуаційне та системне стратегічне управління об'єктами національної безпеки. Місце та роль концепцій, доктрин та стратегій при стратегічному управлінні НБ

5. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

5.1. Методи навчання

Під час проведення навчальних занять можуть застосовуватися такі методи:

- словесні методи навчання;
- наочні методи навчання;
- практичні методи навчання;
- проблемно-пошукові методи навчання;
- активні методи навчання.

5.2. Порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання проводиться у формі заліку.

Підсумковий контроль у формі **заліку** здійснюється після проведення всіх видів навчальних занять, визначених робочою програмою навчальної дисципліни та не передбачає обов'язкової присутності на ньому здобувача вищої освіти.

Оцінювання здійснюється за результатами отриманих оцінок (накопичених балів) із аудиторної та самостійної робіт.

Результати навчання з аудиторної роботи обчислюються за таким алгоритмом:

- результат аудиторної роботи визначається, як середній бал помножений на коефіцієнт 16 та заокруглюється до цілого балу за математичними правилами (до 0,5 – до попереднього цілого числа, 0,5 і більше – до наступного цілого числа);

- середній бал дорівнює сумі усіх одержаних позитивних оцінок (накопичених балів) поділених на відповідну кількість, при цьому:

а. мінімальна кількість оцінок має складати не менше 1/3 (33 %) від загальної можливої кількості занять (семінарських, практичних) передбачених робочою навчальною програмою навчальної дисципліни. Якщо 1/3 (33 %) від кількості занять складає дробове число, то до розрахунку береться наступне ціле число;

б. якщо кількість отриманих оцінок менша за 1/3 (33 %), то кожна недостаюча оцінка враховується, як «нуль» балів;

в. кількість позитивних оцінок, які перевищують визначену мінімально-допустиму («додаткових») враховуються з коефіцієнтом 0,5, такий коефіцієнт застосовується з метою мотивування здобувачів вищої освіти до покращення результатів оцінювання за аудиторну роботу;

г. невідпрацьовані «незадовільні» оцінки та пропущені заняття враховуються як «нуль» балів;

д. відпрацювання усіх «незадовільних» оцінок та пропущених занять не є обов'язковим.

У випадку, якщо за результатами оцінювання аудиторної роботи сума накопичувальних балів перевищує 80, то здобувачу вищої освіти нараховується максимально допустимий результат – 80 балів.

Формула розрахунку:

$$РАР = \frac{СОБ}{МКО + КДО*0,5+КНО} *16, де$$

- РАР – результат аудиторної роботи;
- СОБ – сума отриманих оцінок у балах;
- МКО – мінімальна кількість оцінок (1/3 (33 %) від кількості семінарських, практичних занять передбачених робочою програмою навчальної дисципліни). При цьому, якщо МКО складає дробове число, то до розрахунку береться наступне ціле число;

- КДО – кількість «додаткових» оцінок – оцінок, що перевищують МКО;
- КНО – кількість невідпрацьованих «незадовільних» оцінок та невідпрацьованих пропущених занять.

Загальна кількість балів за самостійну роботу визначається, як сума отриманих балів за виконання видів робіт, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.

Підсумкова кількість балів отриманих під час складання заліку визначається, як сума отриманих оцінок (накопичених балів) за аудиторну (максимум 80 балів) та самостійну роботу (максимум 20 балів).

Поточний контроль		Підсумковий контроль
Аудиторна робота (РАР) (семінарські/практичні заняття та контрольні заходи)	Самостійна робота (РСР)	ЗАЛІК
≤ 80	≤20	
≤ 100		
Підсумкова кількість балів ПК = РАР+РСР ≤ 100		

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок
82–89	Добре	B	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками
75–81		C	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вірно з певною кількістю суттєвих помилок
67–74	Задовільно	D	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані непогано, але зі значною кількістю недоліків

60–66		E	Кредит зараховано. Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям
35–59	Незадовільно	FX	Кредит не зараховано. Здобувачу/здобувачці вищої освіти надається можливість скласти оговорені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки
1-34		F	Кредит не зараховано. Здобувач/здобувачка вищої освіти повинен/повинна повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни (модуля)

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Забезпечення національної безпеки за основними напрямками життєдіяльності України: навчальний посібник: у 2-х ч.: Ч. I / В. А. Омельчук, М. П. Стрельбицький, С. Г. Гордієнко та ін.; за заг. ред. А. М. Кислого і М. П. Стрельбицького. Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. 304 с.
2. Демократичний цивільний контроль над сектором безпеки і оборони: теорія і практика : навчальний посібник / В. А. Яценко, В. Г. Пилипчук, П. П. Богуцький, О. Д. Довгань, І. М. Доронін, О. В. Петришин; за заг. ред. В. Г. Пилипчука; Науково-дослідний інститут інформатики і права НАПрН України. – Київ; Одеса : Фенікс, 2020. – 224 с.
3. Державна політика забезпечення національної безпеки України: основні напрямки та особливості здійснення. : монографія / Криштанович М.Ф., Пушак Я.Я., Флейчук М.І., Франчук В.І. Львів : Сполом, 2020. 418 с.
4. Забезпечення національної безпеки України в умовах входження України до Європейського та Євроатлантичного просторів : монографія / В. І. Абрамов, С. О. Борисевич, А. В. Дацюк, Р. Р. Марутян та ін.; за заг. ред. Ю.В. Мельника, Л. М. Шипілової. Київ : НАДУ, 2019. 110 с.
5. Національна безпека : навчальний посібник / Уклад. М. М. Іжа, М. М. Миколайчук, М. П. Попов та ін. ; Нац. ун-т «Одеська політехніка». Одеса. 2025. - 1005 с.
6. Національна безпека України : навчальний посібник / С. М. Дерев'янко, Ю. В. Кобець, Т. Б. Мадрига та ін. ; за заг. ред. В. В. Марчука. – Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. – 372 с <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi84/0063987.pdf>
7. Національна безпека: світоглядні та теоретико-методологічні засади : монографія / за заг. ред. О. П. Дзьобаня. – Харків : Право, 2021. – 776 с. – DOI: <https://doi.org/10.31359/9789669980885>

Допоміжна література

1. Політико-правове забезпечення публічного управління та адміністрування: підручник / за ред. Г. П. Ситника. Вінниця: ФОП Кушнір Ю. В., 2020. 504 с.
2. Публічне управління та адміністрування у сфері національної безпеки: (системні, політичні та економічні аспекти): словник-довідник / С.П.Завгородня, М.Г.Орел, Г.П.Ситник [уклад.] /за заг.ред. Д.В.Неліпи, Є.О.Романенка, Г.П.Ситника, Київ: Видавець Кравченко Я.О., 2020, 380 с.
3. Глобалізація, євроінтеграція та сталий розвиток : навч. посібник / С. О. Шевченко, Н. С. Сидоренко, Н. А. Липовська. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. 344 с.

4. Рєзнїков В.В. Державна полїтика у сферї європейської їнтеграції України: теорїя, методологїя, практика: монографїя. Харків : «Дїса плїус», 2020. 364 с. URL: <https://internationalrelationstourism.karazin.ua/themes/irtb/resources/cb3c47f55fa1b643f95e2d5000847b82.pdf>

Нормативно-правовї акти:

1. Конституція України. Конституція України прийнята на п'ятїй сесїї Верховної Ради України 28 червня 1996 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про національну безпеку України. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n355>
3. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики. Закон України № 2411-VI від 01 липня 2010 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>
4. Про засади державної регіональної політики. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>
5. Про міжнародні договори України. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>
6. Про оборону України. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text>
7. Про правовий режим воєнного стану. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
8. Про Раду національної безпеки і оборони України. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1678-18#n2>
1. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1.04. 2014 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/333-2014>

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://europa.eu/> - (сайт представлений мовами країн-членів ЄС) Портал Європейського Союзу
2. europa.dovidka.com.ua/ee.html#European_Union - (укр.) Глосарій термінів Європейського Союзу
3. <http://uz.gov.ua/ci/org/ec/agr920207.html> - (укр.) Сторінка “Договір про Європейський Союз” на сайті “Українські залїзницї”
4. <http://ec.europa.eu/euro/entry.html> - (на мовах 12 країн-членів ЄС) Євро - грошова одиниця 12 країн-членів ЄС. Все, що необхідно знати про євро
5. <http://ec.europa.eu/citizensrights/> - (англ. версія) Розділ “Офіс офіційних публікацій ЄС” на сайті “Європейська комісія”.
6. http://www.europarl.europa.eu/home/default_en.htm - (на мовах 22 країн-членів ЄС) Сайт “Європейський парламент”

7. http://www.consilium.europa.eu/cms3_fo/showPage.ASP?lang=en - (англ. версія) Сайт “Рада Європейського Союзу”

8. http://ec.europa.eu/index_en.htm - (на мовах 16 країн-членів ЄС) Сайт “Європейська Комісія” <http://curia.europa.eu/en/index.htm> - (на мовах 22 країн членів ЄС) Сайт “Європейський Суд Юстиції”

9. <http://www.euro-ombudsman.eu.int/default.htm> - (на мовах 22 країн членів ЄС) Сайт “Європейський Омбудсмен”

10. http://www.medialaw.ru/laws/other_laws/european/index.htm - (рос.; англ.) Сторінка “Документи Європейського Співтовариства про ЗМІ” на сайті “Право і засоби масової інформації” .

11. Відділ публікацій – Види діяльності ЄС: сайт. URL: <https://publications.europa.eu/en/web/general-publications/publications>

12. Відділ публікацій - Торівля: сайт. URL: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/9a2c5c3e-0d03-11e6-ba9a01aa75ed71a1>

13. Вплив ПВЗВТ між Україною та ЄС на різні категорії населення: мікро-моделювання за допомогою прикладної моделі загальної рівноваги - Проекти - Інститут економічних досліджень та політичних консультацій: сайт. URL: http://www.ier.com.ua/ua/Ukraine_EU_project/materials

14. Все про ЄС – Європейська Комісія: сайт. URL: https://europa.eu/europeanunion/documentspublications/slide-presentations_en

15. "Горизонт 2020" - Програми фінансування - Можливості фінансування - Фінансування, тендери - Європейська комісія: сайт. URL: <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/h2020-sections>

16. Енергетичний союз 2015 року - Публікації - Енергія - Європейська комісія: сайт. URL: <https://ec.europa.eu/energy/en/publications/energy-union-2015>

17. «Еразмус+»: сайт. URL: <http://erasmusplus.org.ua/erasmus.html>

18. Євроінтеграційний портал: сайт. URL: <https://eu-ua.org/>

19. Європейська комісія - Творча Європа: сайт. URL: http://ec.europa.eu/programmes/creativeeurope/news/2015/1119-ukrainejoms-creativeeurope_en.htm

20. Європейське агентство з безпеки і гігієни праці (EU-OSHA): сайт. URL: <https://osha.europa.eu/>

21. Європейське агентство з охорони зовнішніх кордонів країн-членів: сайт. URL: <https://www.eea.europa.eu/>

22. Європейське агентство з охорони навколишнього природного середовища (EEA): сайт. URL: <https://www.eea.europa.eu>

23. Європейське агентство з питань авіаційної безпеки (EASA): сайт. Режим доступу: <http://www.easa.eu.int/>

24. Європейське агентство з питань морської безпеки (EMSA): сайт. URL: <http://www.emsa.europa.eu/>

25. Європейське бюро судової співпраці (EUROJUST): сайт. URL: <http://eurojust.europa.eu/Pages/home.aspx>

26. Європейське оборонне агентство (EDA): сайт. URL: <https://www.eda.europa.eu/>

27. Європейське поліцейське управління (EUROPOL): сайт. URL: <https://www.europol.europa.eu/>
28. Європейський банк реконструкції і розвитку: сайт. URL: www.ebrd.com/transitionreport
29. Європейський комітет статистики: Щоквартальні збірки статистичних даних фінансового сектору: сайт. URL: <http://epp.eurostat.cec.eu.int/>
30. Європейський соціальний фонд. - сайт. URL: <http://ec.europa.eu/esf/home.jsp>
31. Європейський Союз Зовнішня діяльність - Європейська служба зовнішньої дії: сайт. URL: http://eeas.europa.eu/delegations/georgia/documents/news/2015/20150918_01_en.pdf
32. Європейський Союз: сайт. URL: https://europa.eu/european-union/topics_en
33. Європейський фонд регулювання глобалізації (EGF) – Європейська Комісія: сайт. URL: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=326>
34. Історія ЄС: сайт. URL: <http://www.slideshare.net/mshabarek/the-european-union26347944>
35. Національний «Еразмус+» офіс (HEO): сайт. URL: <http://erasmusplus.org.ua/pronas.html> 7
36. Офіс зв'язку українських аналітичних центрів у Брюсселі: сайт. URL: <http://ukraineoffice.eu/>
37. Представництво України при Європейському Союзі та Європейському Співтоваристві з атомної енергії: сайт. URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/relations>
38. Програма ЄС «Креативна Європа» (2014-2020): сайт. URL: <https://creativeeurope.in.ua/>
39. Східне партнерство - Європейський Союз: сайт. URL: http://eeas.europa.eu/eastern/index_en.htm.
40. Торгівля – Європейська Комісія: сайт. URL: <http://ec.europa.eu/trade/>
4. Транспортна політика ЄС – Європейський Союз: сайт. URL: https://europa.eu/europeanunion/topics/transport_en
42. Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції – Євроінтеграційний портал: сайт. URL: <https://eu-ua.org/uryadovyy-ofiskoordynaciyi-yevropeyskoyita-yevroatlantychnoyi-integraciyi>
43. Урядовий портал: сайт. Режим доступу: www.kmu.gov.ua/